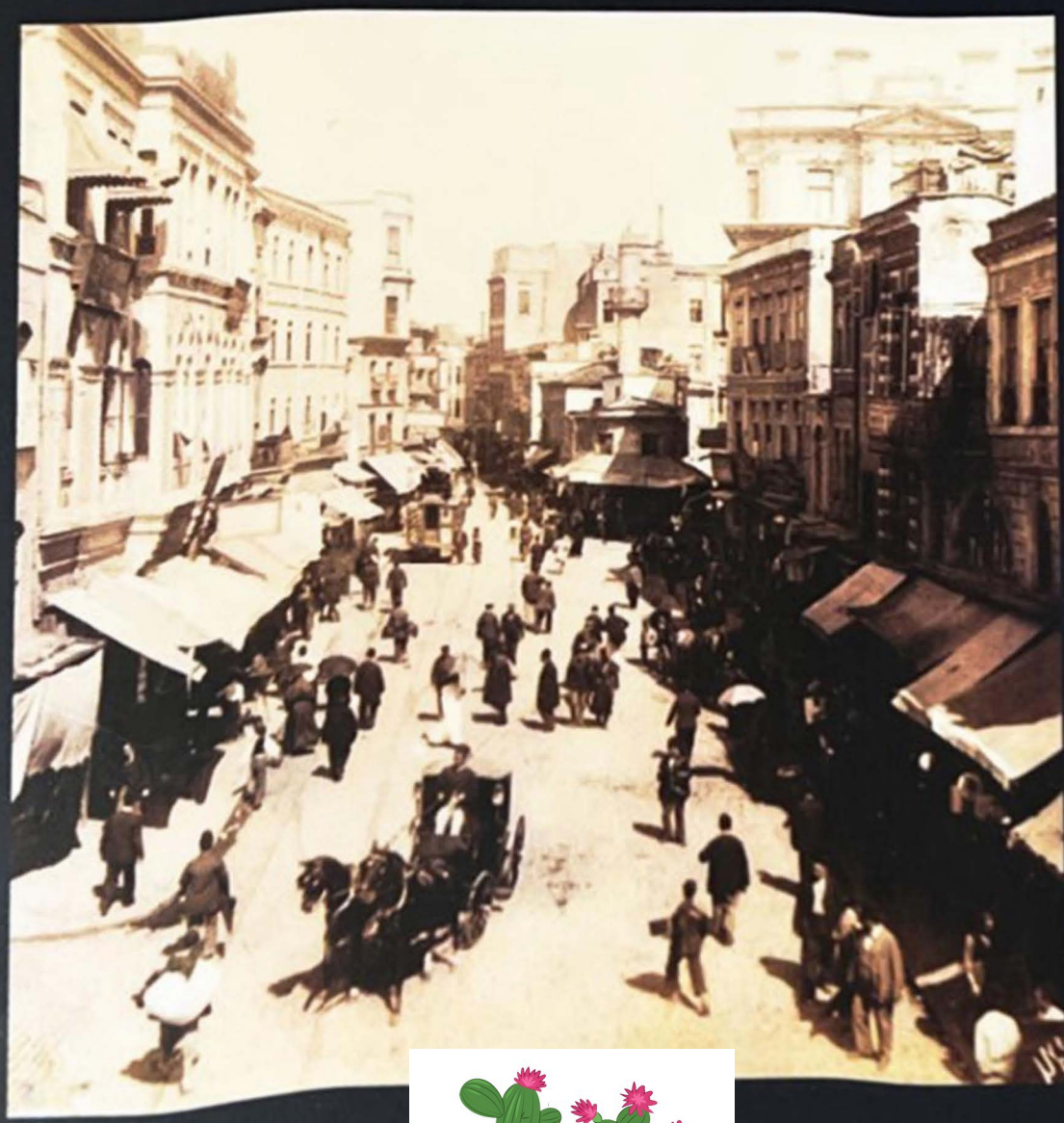
LACİVERT KLASİKLER

MAHMUT YESARİ

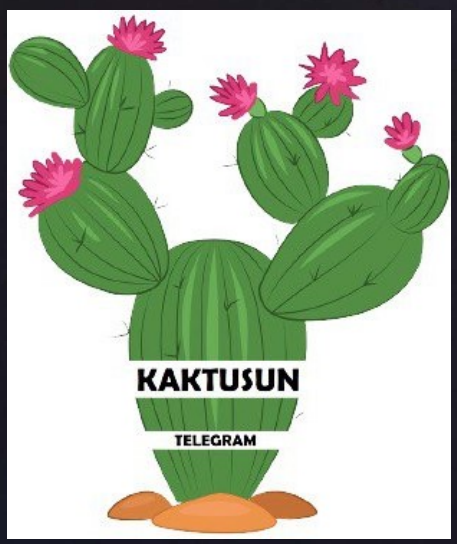
SİVRİSİNEKLER KRALI

KAKTUSUN

can

MAHMUT YESARİ, 1895'te İstanbul'da doğdu. "Solak" anlamına gelen soyadını büyük dedesi hattat Yesari Mehmet Esat'tan almıştır. İstanbul Lisesi'nde ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nde (Güzel Sanatlar) okuyan yazar, Birinci Dünya Savaşı sırasında Çanakkale Cephesi'nde yedek subay olarak savaşmıştır. Gazeteciliğe *Diken* dergisine karikatür çizerek başlamış, daha sonra kendini roman ve öykü yazmaya vermiştir. Eserlerinde Osmanlı'nın son, Cumhuriyet'in ilk yıllarında ortaya çıkan sosyal yapıya ve olaylara değinen yazar, günlük yaşamı ve insan ilişkilerini ustaca işlemiştir. Otuz yıldan uzun süre geçimini kalemiyle sağladıktan ve yüzlerce esere imza attıktan sonra 19 Ağustos 1945'te, Yakacık Sanatoryumu'nda veremden ölmüştür.

MAHMUT YESARİ

SİVRİSİNEKLER KRALI

Lacivert Klasikler

Bu kitap Can Sanat Yayınları A.Ş. tarafından Amazon Türkiye için üretilmiştir.

Sivrisinekler Kralı, Mahmut Yesari
© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2020, İstanbul

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan
Düzelti: Aylin Samancı Elmasdağ
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak uygulama: Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.
Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul
Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-4843-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Kat: 8
34398, Sarıyer/İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

MAHMUT YESARİ

SİVRİSİNEKLER KRALI

Derleyen ve yayına hazırlayan

Tahsin Yıldırım

ANLATI

can

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İçindekiler

Gazelhun Nimet Efendi 9
Baba Saffet 13
Bir Aşkın Tarihi 17
Dinle Beni 23
İmam Sadrettin 28
Dalaklı 32
Dayı 36
Haver Bey 40
Palavra Hasan 44
Sivrisinekler Kralı 48
Bir Ada Sefası 51

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

GAZELHUN NİMET EFENDİ[1]

Sesi güzel midir çirkin midir? Enfes midir ekreh[2] midir? Tatlı mıdır bet midir? Ne duydum ne şahit oldum... Lakabına rağmen çok sessiz bir adamdır. Tatlı yaz meltemlerine benzer. Yürüyüşü sessizdir. Gezdiği, dolaştığı yerlerde sesi sedası çıkmaz. İnsandan ziyade tayf[3] halinde gibidir.

Kimseye dokunmadan, taciz, tazip[4] etmeden, gürültüsüz, nümayişsiz[5] yaşar. Ufak tefek yapılı olduğu için bu sessizlik şekline, vücuduna yaraşır.

Nezaketi son derecededir. Karıncaya basmaz. Sineği bile incitmez. Şapka çıkarışında, selam verişinde, pantolonunu diz yapmasın diye hafifçe çekerek oturuşunda, eliyle kravatını düzeltişinde, hülasa her hareketinde başka bir nezaket, manalı bir zarafet vardır.

Zarafet kelimesinden zihniniz şıklığa takılmasın. O kadar şıklık meraklısı değildir, hatta kıyafetini ihmal eder. Ondaki zarafet hal-i etvarındaki[6] hususiyetidir.

1. *İkdam*, 7 Teşrinievvel (Ekim) 1928, sayı: 11300, s.4. (Y.N.)
2. İğrenç. (Y.N.)
3. Görüntü, hayalet, ruh. (Y.N.)
4. Eziyet etme. (Y.N.)
5. Gösterişsiz. (Y.N.)
6. Tavırlar. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kalbi de gayet iyidir, herkese muavenet[1] etmeyi bir vazife borcu telakki eder. Gazinoda otururken birdenbire kalkar, birini çağırır:

"Senin o Evkaf'taki[2] işini takip ettim. Mümeyyiz izinliymiş, imza ettiremedim. Yarın muhakkak imza ettiririm."

Muhatabı kaşlarını çatar:

"Yine gazel okuyorsun. Hepsi masal..."

O derhal parmaklarını gözlerine götürür.

"Vallahi billahi tallahi doğru... Eğer sana yalan söylüyorsam iki gözlerim kör olsun... Ateşe kör bakayım... Bir tek evladımın hayrını görmeyeyim..."

Yemin faslı karşısındakinin ısrarına bakar. Meyhanede oturmuş içerken, yan masalardan biri seslenir:

"Nimet Efendi, bizim ilmühaberden ne haber?"

O hemen kalkar, seslenen zatın yanına gider:

"İmamı bulamadım, muhtar da evinde hasta yatıyormuş. Öbür güne kaldı."

"Yine gazel okuyorsun... Bırak şu martavalları! Adam diye işi havale ettik... Kaç gün oluyor birader!"

O, meze tabaklarındaki lokma lokma kesilmiş ekmeklere elini götürür ve öper, başına koyar, gözlerine götürür:

"Bak, şuna namert kapısında dileneyim. Şu nimet çarpsın ki yalan değil... Vallahi billahi tallahi doğru... İki gözüm kör olsun. Bir tek evladımın hayrını görmeyeyim."

Doktorlar bir ara ona rakıyı men etmişlerdi. İlk günlerde biraz sersem gibiydi. Fakat biraz sonra alışmıştı.

"Oh birader... Şimdi akşamları vaktiyle evime gidiyorum. Ağız tadıyla yemek yiyorum. Vaktinde yatıp vaktinde kalkıyorum. Sabahları dilim paslı, midem bozuk

1. Yardım. (Y.N.)
2. Vakıflar İdaresi. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

değil... Kafam da yerinde. Öyle baş ağrısı, uğultular da yok... Dünya varmış birader... Neydi o, sabahlara kadar içmek, körkütük olup sızmak... Hem parana ziyan hem vücuduna... Bunun sonu yok... Yediğin yemeği ağzına mı yiyorsun burnuna mı... Bir araba kepazelik..."

Perhiz, bir müddet böyle devam etti. O zahiren[1] halinden memnundu. Lakin meyhanenin önünden geçerken adımları ağırlaşıyor, geri geri gidiyordu.

Bir gün yüzü gülüyor, pek neşeliydi. Onu gören arkadaşları, "Gel bakalım," dediler, "ne makamdan gazellerin var!"

"Bugün doktora tekrar muayene oldum. Rakıya müsaade edecek gibi... On gün daha perhiz et... O vakit katiyetle söylerim dedi."

"Hayırlısı olsun."

O, arkadaşlarının yüzlerine melül melül baktı:

"Sizi düşünerek mahzun oluyorum."

"Sebep?"

"Bilmez misiniz, ben, ağzıma içmem. Sizi de azdırırım. İçkiye başlayacağım diye sizlere acıyorum."

On gün, onun hep bu merhamet nefretiyle geçmişti. Nihayet tarihî gün geldi. O meyhaneden içeriye girince arkadaşları etrafını sardılar:

"Benim masaya..."

"Biz dururken dünyada olmaz..."

Onu aralarında paylaşamıyorlardı. O gecelik her masayı dolaştı, her arkadaşının gönlünü hoş etti.

Bu mukaddimeden sonra her gece, kemal-i intizamla[2] meyhaneye devama başladı, on beş gün olmuştu; iki arkadaş birbirlerine fısıldıyorlardı:

1 Görünüşte. (Y.N.)

2. Son derece düzenli. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Bizim Gazelhun rakıya para vermeye tövbe etmiş galiba!"

"Ne o? Hesabını sana mı verdirdi?"

"Öyle ya..."

"Bana da..."

Ve bütün arkadaşları aynı şeyi tekrar ettiler.

Gazelhun Nimet Efendi'nin doktor içkiye müsaade ettiği zaman arkadaşlarına niçin acıdığı anlaşılmıştı!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BABA SAFFET[1]

Pek yaşlı değildir. Ama genç ihtiyar bütün ahbapları, arkadaşları ona "Baba!" derler. Hatta gıyaben tanıyanlar bile Baba Saffet diye bilir.

Saçına, bıyığına kır düşmemiştir fakat yüzünün ışıkları bu zindeliği tekzip[2] eder.

Dünyada onun kadar nabz-aşna[3] adam yoktur. Herkesin nabzına göre şerbet verir. Muhtelif fikirde muhtelif kanaatte insanları, bir arada da olsalar, yine maharetle idare eder. Bazen prensibi hilafına kavga, münakaşa ettiği de olur. Lakin bir Müslümanın bir Müslümana dargınlığı, bir tülbent kuruyuncaya kadar devam ettiğini daima göz önünde tutar.

Karşısında bir veya birkaç kişi konuşurken onun çehresinin hatları hal-i atalettedir[4]. Lakırdı arasında ismi geçen şahıs hakkında kati hüküm verilmeden o ne ağzını açar ne de kaşını gözünü oynatır.

Bu kelime lehinde de olmasa aleyhinde de olsa, Ba-

1. *İkdam*, 8 Eylül 1928, sayı: 11272, s.4. (Y.N.)
2. Yalanlamak. (Y.N.)
3. Nabızdan anlayan, mizaç bilen. (Y.N.)
4. İşlemez halde. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ba Saffet'in cevabı muayyendir[1]. Gözlerini kapar, başını eğer:

"Evet..."

Bazı zamanlar olur ki heyecanlanır. Tafsilata girişir. İşte o vakit uçları damar damar hafif kanlı gözlerini açar sağ eliyle, dolgun kesik bıyıklarını sıvazlar:

"Ne söylüyorsun! Ben, daha neleri bilirim..."

Artık söyler, söyler... Yalnız bu tafsilatın uzunluğu veya kısalığı, muhatabının tahammülüne bağlıdır. Bu hususta Saffet Baba'da şayan-ı hayret bir sürat-i intikal[2] vardır. Sözün mecrasını derhal değiştiriverir. İşte bu sürat-i intikal sayesindedir ki daima sözünü dinletecek birini bulabilir.

Bir mecliste konuşuluyor farz edelim. Saffet Baba'nın hiç sesi sedası çıkmaz. Körmüş, sağırmış gibi, yapılanlara ve söylenenlere lakayt kalır. Oradaki mevcudiyetini hissettirmekten çekindiğini zannolunur.

Halbuki o, sözlerin, jestlerin bir tekini, bir tekini kaçırmamıştır. Gözü ve kulakları, duyduklarını hassas bir diyagram gibi hafızasına, hem de kemal-i sadakatle[3] kaydeder.

Biri ortaya şöyle bir söz atar:

"S... Bey'e ne oldu Allah aşkına? Gözleri perdelenmiş, bir azamet[4] gelmiş... Kibri, azameti kime?"

Baba Saffet hemen alakadar olur:

"Onun ağabeysi de öyledir. Sürüdüğü zamanları bilirim. Bana kibir, azamet satamaz. Yüzüne tükürürüm, bugün de... Yarın da..."

1. Belli. (Y.N.)
2. Hayret edilesi bir geçiş hızı. (Y.N.)
3. Tam bir bağlılık. (Y.N.)
4. Gurur. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Nabzgîrlikten[1] anlamayan muazzepler[2] ona takılırlar:

"A... Pek iyi adamdır doğrusu... Öyle değil mi Saffet Bey?"

Baba Saffet tasdik eder:

"Evet... öyledir. Kendi yoksa Allahı burada... İyi adamdır, namusludur. Kibardır, kişizadedir. Sapına kadar erkektir vesselam... Kaç kere başım sıkışmıştı, yardım etti."

Bir dakika evvel Baba Saffet'in reyini soran kanaatini değiştirir:

"Yok, yok, o kadar da yükseltme. Onun da hayatında kim bilir ne kirler vardır."

Baba Saffet biraz evvelki emniyet vesilesiyle başını sallar:

"Evet... İki kere emniyeti suiistimalden hapse girmişti. Karısı için oynuyor diyorlar. Kızını sormayın... Anası ahretliktir... Gençliğinde pek meşhurdur!"

Bir gün kahvede oturuyorduk. Bir ahbabın ayağına ip takmış, çekiştiriyorduk. Baba Saffet, almış yürümüş, atıp tutuyordu.

"O alçağı benim kadar bilmezsiniz... Bırak rezil dolandırıcıyı... İnsan onunla sokakta yan yana yürümeye korkar... Öyle ya, İstanbul demişler burasına... Herkes herkesin kirli çamaşırını bilir. Onun yanında gördüler mi, hemen dedikodu başlar. Selam vermek caiz değildir. Vallahi size de tavsiyem, o namertten selam sabahı kesin. Poliste bir ahbabım vardı, ona selam verdiğimi gördü de bana inceden inceye sualler sordu. Yani sizin anlayacağınız, adeta sorguya çekti. Ayağınızı denk alın, söylemek benden... Sonra başınız nara[3] yanar... Hiç yoktan derde girersiniz. Git de ifade ver... Yalnız selamlaşırız,

1. Nabza göre şerbet verme hali. (Y.N.)
2. Acı, sıkıntı çeken. (Y.N.)
3. Ateş. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

fazla arkadaşlığımız yoktur de. Babanın bayraktar olduğunu anlatabilirsen anlat..."

Tuhaf tesadüf, bahsi geçen daha doğrusu ayağına ip takılan adam, kahveden içeri girmişti. Evvela bizi görmedi. Arkadaşlar, Saffet Baba'ya bakıyorlardı.

Saniye evvel söylenen o değilmiş gibi bir yüzü memnuniyetten parlayarak, süratle ayağa kalkmıştı. Aleyhinde atıp tuttuğu zata doğru ilerledi, yerden kandilli bir selam sarkıttı:

"Vay efendim, Allah ömürler versin... Siz buralara da gelir misiniz? Bu ne istiğna[1] velinimetim! Vallahi hasret kaldım... Devlethanenin[2] önünden geçiyorum, hani rahatsız etmekten çekindiğim için uğrayamıyorum... Hem billahi aklım fikrim, efendim sizde... Ne olur bu fakiri de hatırlayın. Sorunuz, daha demin sena-yı âlinizde[3] bulunuyordum. Nasıl, öyle değil mi beyler?"

1. Uzak durma, nazlanma. (Y.N.)
2. Eviniz. (Y.N.)
3. Övgü. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BİR AŞKIN TARİHİ[1]

Türk sahnesinin eski artistlerinden meşhur bir "Saffet Baba" vardı. Vardı, diyorum, çünkü bu sevimli, çelebi insan öleli iki buçuk sene oluyor.

Saffet Baba'nın şöhreti, aktörlükten ziyade sahne âlemindeydi. Onu bütün tanıyanlar severlerdi. Çünkü Saffet Baba başlı başına bir âlemdi. Onun fıkraları, menkıbeleri, maceraları söylemekle, yazmakla bitip tükenmez.

Saffet Baba içkiye düşkündü. Keyifli olduğu akşamlar üç-dört kadehten sonra tatlı tatlı anlatmaya başlardı.

Bir gece, yeni sevgilisiyle buluşmak için masadan kalkan bir arkadaşa hep takılmıştık. Yalnız Saffet Baba ondan tarafa çıktı:

"Bırakın çocuğu... Mâni olmayın, gitsin..."

Ve bizi bırakıp giden arkadaşın arkasından, adeta hüzünle baktı, içini çektikten sonra önündeki kadehi doldurdu, bir yudumda içti:

"Aşk başka şeydir!"

Bu sefer hep birden ona takıldık:

1. *Modern Türkiye Mecmuası*, 14 İkincikanun (Ocak) 1939, sayı 47, s.4-5. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Saffet Baba, sen de âşık oldun mu?"

O, tertemiz ütülü mendiliyle ağzını kuruladı, bir sigara yaktı, elini yelpazeler gibi salladı:

"Çoook!"

İçmeye başlayınca sönükleşen gözbebeklerinin bir an parlayışından, söylemeye, anlatmaya niyetli, hatta susamış olduğunu sezmiştik.

Kadehine tekrar doldurdu ve yine bir yudumda çekti. Yorgun bir, "ooh"la göğüs geçirdi; gözlerini tavana dikti, sonra kapadı, parmaklarını sayı sayar gibi oynattı, düşündü, düşündü.

Gözlerini açtığı zaman yüzü parlıyordu:

"İlk ilanıaşk[1] ettiğim gün ne gündü! Tövbe, ilk akşam... Amma ne gündü? Dur, gününden evvel yerini, mevkisini bulayım... Geçmiş zaman, akılda kalıyor mu? İnsan dün yediğini unutuyor... Fakat bilir misiniz, ilk aşk başka oluyor. Bin bir macera geçiriyorsun, gelgelelim o ilk aşkın hatırası silinmiyor... Dur, dur, işte, sinema şeridi gibi gözümün önünden geçmeye başladı. Hani bugün yaşıyormuşum gibi o hayatı, o âlemi... Mevsimlerden yazdı... Biz o zaman İzmir'deydik. Biz diyorsam, aile falan sanmayın... Bir heyetle turneye çıkmıştık. Amma o heyette kimler vardı? Şimdi teker teker hatırımda değil... Neler oynuyorduk, onları da geçin... Bize oraları lazım değil.

Sevdiğim kız da İzmir'deydi. Biz akşamları Kramer'de çıkardık. Orada kafaları çektik mi, haydi oyuna... Oyundan sonra da yine bir yerde toplanırdık. Oyun olmadığı akşamlar, geç vakte kadar Kramer'e postu serer-dik. Ben arkadaşlardan ayrı bir otelde kalıyordum. Sev-

1. Bir kimseye, onu sevdiğini açıklamak. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

diğim kız da aynı otelde, benim odanın karşısındaki odadaydı. Ha, söylemedim, babası Rum, anası Ermeni hülasa karışık ism-i fail... İsmi de Harikliya... Dur, tövbe... Harikliya mıydı ya? Neyse, geçmiş gün... Biz Harikliya diyelim..."

Gözleri süzülmüştü, yüzü gülüyordu:

"Harikliya da tam çağında... Sade ben mi, bütün otel halkı ona meftun! Kordonboyu'nda piyasaya çıktı mı peşine düşen düşene... Bana karşı lakayt değil... Eh, o zaman gencim!"

Göğsünü gerdi, bıyık burar gibi parmaklarını matruş[1] üstdudağında gezdirdi:

"Alakayzer bıyıklar...[2] Dik dik yürüyüş..."

Çapkınca göz kırptı:

"Bakışma falan derken nihayet bir gün otelin sofasında konuştuk... O günden sonra dost olduk... İşte bu ilk aşkım..."

İçini çekti; derin derin, uzun uzun, hasta hasta içini çekti, önündeki rakı kadehini de bir dikişte çekti ve hey gidi günler hey der gibi elini salladı.

Bir müddet sustu, boşalan şişeyi yeniletti:

"Harikliya'nın uğruna mahvoldum... Genç yaşında dul kalmış... Bu da ayrı bir hikâye... Artık aldığımı, bulduğumu Harikliya'ya yediriyordum. Hem Harikliya'ya hem de anasına... Üç sene be, üç sene... İzmir'den onları da beraberimde İstanbul'a getirdim... Neler çektim... Açmayın bu bahisleri, açmayın... Kapa Saffet bu bahisleri..."

Eliyle ağzını kapatarak kendi kendini susturmak istiyordu:

1. Tıraşlı. (Y.N.)
2. Adını Alman İmparatoru II. Wilhelm'den alan bıyık kesimi. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Kapa... Kapa..."

Ve hakikaten susmuştu. Masada başka şeylerden konuşmaya başlandı. Fakat ikinci şişenin de dibi görününce Saffet Baba gözlerini yine evvela tavana dikti, sonra kapadı, parmaklarını sayı sayar gibi oynattı, düşündü, düşündü, düşündü.

Gözlerini açtığı zaman yüzü parlıyordu:

"Rakı kötü şey vesselam... Adamın dertleri depreşiyor, sevda damarları kabarıyor... O kadar karı kız gördüm, ilk göz ağrısı başka oluyor. İnsan kimde gözünü açtıysa ömrünün sonuna kadar onu düşünüyor, hayalinden çıkaramıyor. Nasıl çıkarır? Nasıl çıkar birader, nasıl çıkar? Can çıkar o çıkmaz! Canım ciğerim diye bağrına basmışsın, yıllarca aşkını, kahrını çekmişsin, kolay kolay sineden söküp atılır mı? İlk aşkım neredeydi bakayım?"

Uzak bir hayali takip ediyormuş gibi başını sallıyordu:

"İstanbul'daydı, Büyükdere'ye gitmiştik. Gençlik be birader, kanımız kaynıyor, kabımıza sığamıyoruz. Dur, otur, bizim için değil... Üç-beş kafa dengi arkadaş bulduk mu Boğaziçi, Adalar, ne taraf civcivliyse biz orada yalpalıyoruz, hem de günlerce... Yine böyle baştankara serserilik zamanımızda Büyükdere'ye düşmüştük... Amma ne düşüş! O zaman cebimizde hazır para vardı."

Gözkapaklarını gererek açtı, masada oturan genç arkadaşlara baktı, adeta acıyarak gülümsedi:

"Hacer parayı siz bilir misiniz... Altın, sizin anlayacağınız... Bir tek sarı kız, ortalığa duman attırırdı. İşte böylece hayat sürerken bizim otele Harikliya düşmez mi? Harikliya, sevdiğim kız; babası Ermeni, anası Rum, şüpheli ism-i fail... Lafı uzatmayayım, işaret falan derken ahbaplık kızıştı. E, bir tutuluş tutuldum. Amanallah! Onsuz ne gecem gece ne gündüzüm gündüz... Velhasıl sizin anlayacağımız eldekini avuçtakini yedirdik, uçan kuşa borçlandık... Kuru tahtaya oturduk."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Hovardaca dudak büküp avurt kesti:

"Amma, hayat derim ben ona... Feda olsun..."

İçini çekti; uzun uzun, derin derin, hasta hasta içini çekti, önündeki rakı kadehini de bir dikişte çekti ve hey gidi günler hey der gibi elini salladı.

Bir müddet sustu, boşalan ikinci şişeyi de yeniletti:

"Bu meret şişelerde durduğu gibi durmuyor... Bir kere sardı mı fena sarıyor... Harikliya'dan bahsediyordum değil mi? Harikliya'dan, görmeliydiniz, ne Harikliya'ydı. Az kahrını mı çektim! Onunla tanıştığım günü, yeri unutamadım. Nasıl unuturum be birader? Hayatımın en tatlı, en kıymetli hatırası... Onu tanıdığım yer gözümde hâlâ tüter; Kâbe toprağı gibi kokusunu duyarım. Orayı takdis ederim, anlayın sevgimin şiddetini, derecesini..."

Yine uzak bir hayali takip ediyormuş gibi başını sallıyordu:

"Harikliya'yı Tekirdağı'nda tanımıştım... Benim indiğim otelin karşısında, bir evde oturuyordu. Kumbağ'a giden yol üzerinde az mı gezdikti, az mı dolaştıktı! Bir gece, gizlice benim otele aldım. Yani sizin anlayacağınız, dertsiz başıma derdi satın aldım. Artık Harikliya bir daha benim yanımdan ayrılmadı. Bir daha ayrılmadı diyorsam yani bir müddet için... Birkaç sene için... Birkaç sene... Anası da ara sıra gelirdi yanımıza. Tekirdağı'nda geçirdiğim bu birkaç sene ömrümün en mesut günleridir. Mehtaplı gecelerde Kumbağ'a giden yolda Harikliya'yla kol kola sabahlara kadar gezişimiz hâlâ gözlerimin önündedir... Hey gidi günler hey..."

Saffet Baba'nın keyfini bozmamak için ben bir şey söylemiyordum. Fakat arkadaşlardan biri dayanamamıştı:

"Baba, sormak ayıp olmasın amma ilk aşkın İzmir'de Kordonboyu'ndaydı; sonra İstanbul'da, Büyükdere'de; daha sonra Tekirdağı'nda Kumbağ'a giden yolda! Bunların hangisi doğru?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Baba Saffet, artık iyice mahmurlaşan gözlerini zorla açtı, tavana dikti, elini yelpaze gibi salladı:

"Anla aşkımın derecesini... Ne evvelini ne sonunu ne yerini ne de gününü biliyorum... Şaşkın etmiş beni... Şaşkınlığım hâlâ devam ediyor!"

En doğrusunu sonunda söylemişti!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

DİNLE BENİ[1]

İnanır mısınız? İsmini ben de unuttum. Zaten isme ne hacet! Yiğit lakabıyla anılır. Ondan bahsedildi mi hep "Dinle Beni" derler:

"Dinle Beni'yi gördüm."

"Dinle Beni nerelerde?"

"..."

Bu lakabı kim koymuştur bilmiyorum. Yalnız pek yerindedir. Dinle Beni'nin zaafı sözünü dinletmektir. Ama her zaman sanmayın. Her zaman olsa katiyen çekilmez.

Tek başına oturup rakı içmez, muhakkak karşısında bir kavuk sallayan ister. Harcıâlem[2] tıraşçılar gibi mütemadiyen söylese belki dinleyen olur. Lakin o her söylediğinin tekrar edilmesini ister. Buna mukabil rakı masrafını o görür.

Cebinde daima sayılı mağşûşe[3] taşımaya mahkûm ve üstelik rakıya düşkün olanlar onun kahrını minnet ve şükranla çekerler.

Dinle Beni'nin, böyle gedikli muhatapları, daha doğrusu aks-i sedaları[4] vardır.

1. *İkdam*, 17 Eylül 1928, sayı: 11280, s.6. (Y.N.)
2. Basmakalıp. (Y.N.)
3. Gümüş ve bakır karışığı akçe, metal para, bozukluk. (Y.N.)
4. Yankı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Dinle Beni hangi gazinoya devam ediyorsa onlar, yolunu kollarlar ve oturur oturmaz hemen masasına damlarlar.

Dinle Beni ikinci kadehten sonra açılır, yüzüne ve çenesine küşayiş[1] gelir, dinletmeye başlar:

"Bu sabah işim vardı, yedi vapuruyla İstanbul'a inmiştim. Köprü'de bizim Halit Bey'e rast gelmeyeyim mi? Eh, senelerden beri birbirimizi görmemiştik. Öteden beriden konuşurken söz bizim Hacı Kosta'nın Meyhanesi'ne döküldü. Yahu bizim oraya ne zamandır gitmiyoruz. Kosta ölmüş, şimdi dükkânı oğlu işletiyormuş!"

Birden durur, muhatabını iskandil eder[2]:

"Ben ne dedim?"

Fakat bunu herkes gibi alelade söylemez. Kendisine mahsus, kelimeleri basarak, çekip uzatarak, tane tane bir söyleyişi vardır ki yazıyla ifadesi müşküldür hatta adî mü'l-imkândır[3].

"Ben ne dedim?" sualine maruz kalan duraladı, şaşakaldı mı felakettir. Dinle Beni küplere biner:

"Beni dinlemiyorsun, rakı içmeyeceksin!"

Tehdit müthiştir. Binaenaleyh her an yakazada[4] bulunmak lazımdır.

Karşısındaki uyanıksa veyahut bu sual tesadüfen dinlediği insana sorulmuşsa cevap verir:

"Kosta ölünce dükkânı oğlu işletiyormuş!"

Maalesef bu cevap kâfi değildir. Dinle Beni titizleniyor:

"Ben bir araba lakırdı söyledim, hepsi bu kadar mı? Daha ne dedim?"

1. Açıklık, ferahlık. (Y.N.)
2. Yoklamak. (Y.N.)
3. İmkânsız. (Y.N.)
4. Uyanıklık, dikkatli olmak. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Muhatabı hafızasının kuvveti nispetinde hatırlayabildiklerini tekrar eder.

Dinle Beni kısmen memnun olur. Rakının hatırı için onu dinleyenler, bir zaman gelir ki tahammülleri tükenir, rakıya da Dinle Beni'ye de lanet eder, postayı keserler.

Fakat bir İmam Sadrettin vardır. İmam denmesinin sebebi de bazı bazı mahalle camisinin minaresine çıkıp ezan okuduğu içindir.

İmam Sadrettin kadar şakacı insan ender bulunur. Dinle Beni'yi senelerden beri bila-aram, bila-fasıla[1] dinlemektedir.

İkisi karşı karşıya geçerler, bermutat[2] Dinle Beni başlar:

"İmam, bugün Mısır Çarşısı'na gittim. Salep için zencefil alacaktım. İstediğim gibisini bulamadım."

İlk kadehlerde imam, Dinle Beni'nin her sözünü harfi harfine, kemal-i sadakatle tekrar eder. Lakin kadehlerin adedi ziyadeleşip de imam keyfe gelince zihni gevşer, abuk sabuklar.

İşte o zaman Dinle Beni ateş püskürür, imamı haşlar. Fakat imam oralı değildir, hürmetle dinler, fırtınanın geçmesini bekler.

"İmam, geçen salı Florya'ya gitmiştim. Sekiz trenini kaçırmaz mıyım? Otomobile bindim, son vapura yetiştim. Bir gezinti bana tam on beş kâğıda patladı."

İmam, başı göğsüne düşmüş, dalgadadır. Dinle Beni sorar:

"İmam, ben ne dedim?"

İmam silkinerek doğruldu:

"Ha... Bir gezinti sana on liraya patlamış!"

1. Dinlenmeksizin ve ara vermeden. (Y.N.)
2. Her zamanki gibi. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"İmam, dinlemiyorsun! 'Sana' demedim 'bana' dedim."

"Bir gezinti bana on liraya patlamış!"

"İmam dinlemiyorsun! Bir gezinti bana on beş liraya patladı dedim."

"Bir gezinti bana on beş liraya patladı."

"Nerede gezmiştim?"

İmam biraz düşünerek bulur:

"Florya'da."

"Kaç trenini kaçırdım?"

"On trenini..."

"İmam dinlemiyorsun! Rakı içmeyeceksin!"

O sırada kadehlere yeniden rakı koyup içeri gelen garsona emir verir:

"İmamın kadehine rakı koymayacaksın... Ona bu gece rakı yok!"

İmam hiç itiraz etmez, boynunu büker, boş kadehe melül melül bakarak tekrar müsaade çıkmasını bekler.

Dinle Beni rakı içirmediği için dinlemeye icbar edemez[1], o vakit de susmak mecburiyetinde kalır. Fakat bu susmak mecburiyeti de onun nazarında, dinlenmemek kadar canhıraştır[2]. O hiddeti yavaş yavaş geçer, garsonu çağırır.

"İmama bir rakı getir."

Bu emir imamın gözlerini ve kulaklarını açar, dinleme vaziyeti alır:

"Ee, sonra?"

Bu sual mütareke[3] işareti olduğu gibi aynı zamanda Dinle Beni'yi zayıf noktasından yakalamaktır.

1. Zorlamak. (Y.N.)
2. Yürek parçalayan. (Y.N.)
3. Anlaşma. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Dinle Beni, imamın kıyasetinden[1] memnun olur:
"Ben ne diyordum?"
İmam hazırcevaptır:
"İmama bir rakı getir!"

. Akıllıca davranış. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İMAM SADRETTİN[1]

Dinle Beni'nin yadigârı İmam Sadrettin, nevi şahsına münhasır tiplerden biridir. Rakı hatırı için Dinle Beni'ye kavuk sallaması, onun hayatının bir köşeciğidir.

Arkadaşları onu "imam" diye tanırlar, kısa boylu, renksiz ve sessiz bir gençtir.

Gevezelikten hazzetmez, lakırdıya karışmaz, kendi halindedir fakat bu "hal", haldir işte!

Sabahleyin evin kapısından çıktı mı bir sağa bir sola bakar, nereye gideceğini, hangi istikamete yürüyeceğini bilmez. Bununla imamın müterreddit, kararsız olduğuna hükmetmeyiniz. Bilakis imam, gayet seriü'l-karardır[2].

Bir şey niyet etmesin, aklından geçirmesin, saniye fevt[3] etmez, derhal yapar. Dünyada seriü'l-karar insanlar pek çoktur. Lakin ne kadar canlı olurlarsa olsunlar, yapacakları bir şeyin, görüşecekleri bir işin önünü ardını düşünürler, hatta etraflarına danışırlar. Neticeyi evvelden hesap eder, bütün ihtimalleri göz önünde tutarlar.

İmam için bu gibi ihtiyatlar, tedbirler tamamıyla lüzumsuz ve manasızdır. O danışmak şöyle dursun, kalkar,

1. *İkdam*, 19 Eylül 1928, sayı: 11282, s.6. (Y.N.)
2. Çabuk karar verici. (Y.N.)
3. Kaçırmak. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

giderken kimseye bir şey söylemez, selam vermez, allahaısmarladık bile demez. Bir veya birkaç arkadaşıyla otururken birden yok oluverir. O kadar maharetle ve sessizce savuşur ki zaten otururken de sesi sedası çıkmadığı için ne zaman kaçtığının farkında olamazsınız.

Ev kapısı, onun meçhuldür. Akşam oldu, kafayı çekti mi sabahken açıp çıktığı kapıyı unutur ve artık gece yarısı mı, sabaha karşı mı, ne vakit gidecekse eve mutlaka balkondan, pencereden içeri girer.

Bahçeli evde oturacak olsa külfet ikileşir. Çünkü bahçe kapısı ardına kadar açık dursa o duvardan atlar.

Şayet bir yerde sabahlayacak olursa o vakit, kapıyla birlikte evi de unutur ve mahmurluk boza boza, günlerce evin semtine uğramaz.

Bundan, imamın, "Meyhanede yat, evde ne derlerse desinler," diyen cinsten bir haneberduş[1] olduğunu zannederseniz hata etmiş olursunuz.

Evet, imam, bazen de sokağı ve –hayret etmeyiniz– meyhaneyi unutur. Eve kapanır, on beş gün, yirmi gün, belki bir ay sokak yüzü görmez, bir başına oturur, çilekeşler gibi itikafa[2] çekilir.

Niçin bir başına oturuyor diyorsunuz öyle mi? Zira imamın itikafa çekildiği günler, annesinin babasının birkaç günlüğüne bir ahbaba, akrabaya misafirliğe gittikleri günlerdir.

O zaman imamın evine uğrayınız, kapının tokmağını vurunuz, açılmaz. Ev dışarıdan bakılınca da metruk[3] bir ev hissi verir. Çünkü perdeler inik ve bir çıtırtı bile duyulmaz.

İsterseniz kapıyı kırın, yine ses çıkarmaz. İmam ev-

1. Evsiz, serseri. (Y.N.)
2. Bir yere kapanma. (Y.N.)
3. Terk edilmiş. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

dedir ama ses çıkarmaz. Tek başına çile doldurduğu günler, imam ne yapar, neyle meşgul olur? Bu tamamıyla meçhuldür. Sorsanız da söylemez.

Ne yiyip ne içtiği de bilinmez. Zira kapının önünde çöp tenekesi yoktur. Misafirliğe gidenler haber verdikleri için sütçü, ekmekçi, yoğurtçu, zerzevatçı da uğramaz.

Bütün bu ısrar arasında, imamın şayan-ı dikkat[1] bir tarafı vardır: Denize olan meclubiyeti[2]. Deniz kenarı olmayan bir yerde yaşar mı yaşayamaz mı... Bunu katiyetle kestirmek çok güçtür.

Mesela birkaç arkadaş sandalla gezintiye çıkıyorsanız, biraz rakınız da varsa, birkaç kadeh içip neşeleneceksiniz. Fakat imam aranızda ise vukuat hazırdır. Hoş, buna vukuat demek de doğru değildir. Çünkü onun çıkardığı vukuatın bütün geliri, zararı, kendisine aittir.

İmam sandalda bir-iki kadehten sonra kolunu denize salar, sularla oynamaya başlar. Çok geçmez, cebinden birtakım kâğıtlar çıkardığı görülür, o kâğıtları sandalın döşemelerinin altına sıkıştırır ve ince ince, kesik kesik güler:

"Hi hi hi..."

Bu gülmenin arkasından, imamın pabuçlarını çıkardığını görürsünüz, bu sefer de ayaklarını denize sarkıtır ve arkadaşlarının kendisiyle meşgul olmadığı gafil anlarında kendini denize bırakıverir.

Ama esvaplarıyla[3]!

Onu tanımıyorsanız telaşa düşersiniz. Halbuki hiç de telaşa mahal yoktur. Zira imam esvaplarıyla suya girip ıslanınca hiçbir şey olmamış gibi sandala atlar ve keyifli keyifli rakı içmeye başlar.

1. Dikkate değer. (Y.N.)
2. Tutkunluk. (Y.N.)
3. Elbise. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bazen de gazinoda oturuyorsunuz, faraza[1] iskele başında bir gazinoda... İmamın kaşla gözün arasında olur, arkadaşları, "İmam yine savuştu," derler.

Çok değil bir çeyrek saat sonra imam sallana sallana görünür. Üstü başı çamur içinde, boyunlarından, paçalarından sular damlıyor.

Evet, imam, hükmetmiş, iskele başındaki gazinodan kalkmış ta Yoğurtçu'ya[2] kadar gitmiş ve orada esvaplarıyla denize girmiştir.

Olur ya, böyle keyifli gelip de sahilden denize girdiğine tesadüf ederseniz, tabii sandalda yaptığı gibi, denize girmeden evvel, ceplerinden birtakım kâğıtlar çıkarır ve bir taşın altına saklar. Denizden çıkınca kâğıtları tekrar cebine koyar.

Bu kâğıtlar, para, esham[3] falan değildir. Onun sekiz yerinden yamalı, kıymetli nüfus tezkeresidir[4]. Terziden esvaplarını bugün alsın, hükmederse, akşamına denize atlamakta tereddüt etmez.

Arkadaşları çıkışırlar:

"İmam, esvaplara günah değil mi?"

O büyük bir hayret içinde sorar:

"Esvaplarıma ne oluyor ki? Gece balkona asarsın, sabaha kadar kurur. Sabahleyin bir süpür, bir ütüle... Bitti... Yepyeni oldu gitti!"

1. Diyelim ki. (Y.N.)
2. İstanbul, Kadıköy'de bir mahalle. (Y.N.)
3. Hisse, değerli kâğıt. (Y.N.)
4. Kimlik belgesi. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

DALAKLI[1]

Tıknaz, orta boylu, sevimlidir. Otuz iki dişini göstererek keyifli keyifli gülüşü enfestir. Her sözünü gülünen, hovarda bir hareketiyle tamamlar.

Her telden çalar, her sazın akordunu bilir. Anlamadığı yoktur, ayan veya nihan[2] her şeyi anlamamasının da imkânı, ihtimali mevcut değildir.

Yanında bilardodan bahsetmeye gelmez, derhal aşina çıkar:

"Karşımdaki usturup[3] yaptı mı istekayı elimden atarım... Bayıldığım da seri kolpalardır... İstanbul'da, benim kadar kola pazubend çeken yoktur... Vaktiyle Lüksemburg'da[4] az mı isteka salladımdı! Çonetoyla oynamayı sevmem..."

Hakikaten bilardo oynuyormuş gibi candan yürekten anlatır. Oyununu görmediğiniz halde kemal-i hürmetle takdirden kendinizi alamazsınız.

Harp-i Umumi'de[5] ona tesadüf etmiştim. Fakat ne

1. *İkdam*, 24 Eylül 1928, sayı: 11287, s.6. (Y.N.)
2. Gizli, saklı. (Y.N.)
3. Derli toplu, ustalıklı. (Y.N.)
4. Lüksemburg Kıraathanesi. (Y.N.)
5. Birinci Dünya Savaşı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

kılıkta! Başında tepesi kırmızı çuha bir kalpak. Sırtında yakası koyu lacivert çuha ceket, ayağında ince zırhlı kükot pantolon, belinde bir uzun kılıç.

O zamanın kıyafet-i askeriyesini biliyor [musunuz] veya hatırınız da mı bilmem! Müsaadenizle ben hafızamıza yardım edeyim. O vakit Kuleli mektep talebesi kırmızı tepeli kalpak giyerlerdi ve topçu süvari gibi fesleri yoktu. Halbuki onun yakası topçu, pantolonu piyadeydi. Belindeki uzun kılıç neye alamet olabilirdi?

Bana zabit vekilliğinden istifa(!) edip başçavuş olduğundan falan dem vurmuştu. Birkaç gün sonra Bekir ağa'ya[1] takıldığını duymuştum. Tekrar gördüğüm zaman, "Balkanzug'la[2] Berlin'e kadar gidip geldim," dedi.

Bir gün Moda Çayırı'nda dolaşıyordu. Bir ağaç gösterdi:

"Şu ağacı görüyor musun? Dün gece sevgilimle beraber bu ağacın altına gelmiş oturmuştum." Birden gülerek durdu: "Yeni sevgilimi tanıyor musun?"

"Hayır!"

Kulağıma eğildi fısıldayarak:

"Bizim köşkün karşısındaki köşke yeni taşındılar. Görme, bir kaş, bir göz, bir burun... Ihh ıhh ıhh... Uzun müddet yüzüne bakamazsın, gözlerin kamaşır. Sevgilimi aldım, buraya geldim. Yan yana oturduk. Onu kollarımla sarmıştım. Ay mehtabı da yavaş yavaş yükseliyordu. Eh, bir parça şairliğimiz de vardır. Ay mehtabı çıkınca ellerimle sevgilimin çenesinden tuttum, ona hitaben: 'İhtifâ et ey kamer, çünkü ziyan bî-fer kalır..."[3] Keyifli keyifli gülüyordu: "Nasıl şairliğim ha? Bu bir şey mi? Daha benim ne beyitlerim vardır. Bak dinle: 'Açtım telefonu /

1. İstanbul, Beyazıt'taki cezaevi. (Y.N.)
2. Balkan treni. (Y.N.)
3. Sakın ey ay; çünkü ışığın feriz kalır. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kurdum gramofonu!' Çok uzundur, tam sekiz kâğıt tutar..."

Bir akşamüstü vapura giriyordum. Beni kolumdan şiddetle çekti:

"Sağdaki kadını görüyor musun?"

"Evet."

"Nasıl, güzel mi?"

"Allah için güzel..."

"İşte bu da yeni sevgilim, tanışalı bir hafta oluyor olmuyor... Enfes bir parça değil mi? Artık müsaade et de yanına gideyim. Kulağına iki kelime fısılar hemen dönerim."

Hakikaten dediği gibi gitti ve gösterdiği kadınla birkaç dakika konuştu, tekrar yanıma geldi.

Aradan günler geçmişti, bir arkadaşla Dalaklı'dan bahsediyorduk, tesadüf olacak, tam o sırada, Dalaklı'nın iskelede bana gösterdiği sevgilisi çıkmaz mı? Hemen arkadaşa gösterdim:

"Bak, Dalaklı'nın sevgilisine..."

Arkadaş gözlerini hayretle açtı:

"Dalaklı'nın sevgilisi mi?"

"Evet... İnanmıyor musun? Konuştuğunu gözümle gördüm."

"Tabii konuşacak, insan kız kardeşine selam da mı vermeyecek... Sana övünmüş!"

Buna rağmen benim Dalaklı'ya olan hürmetim, itimadım eksilmemişti, öyle ya, dünyada hasut[1] insanlar az mı? Çekememezliğinden akıllarına geleni söyleyiverirler.

Bir kış günüydü, Dalaklı'yı çok meyus[2] gördüm:

"Hayrola, ne var ne yok?"

1. Kıskanç. (Y.N.)
2. Üzgün, kederli. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Sorma," dedi, "sevgilim İzmir'e gitti."

"Allah kavuştursun."

"Sus, derdim büyük... Bu öteki sevgililere benzememişti, kalbimde yeri büyüktü. Hem beni nasıl sever bilir misin? Canını istesem gözünü yumar, hiç yüksünmez, al, derdi. Benim için intihar etti, anlıyor musun, intihar!"

"Aman, ne diyorsun? Ne vakit?"

"Geçenlerdeydi. Kendini kaldırdı, pencereden aşağı attı."

"Eyvah! Sonra?"

"Sonrası bu..."

"Kaçıncı kattan attı?"

"Tam üçüncü kattan..."

"Ne diyorsun? Ölmedi diyelim, bir tarafı da mı kırılmadı?"

"Hayır, bir şeycik olmadı."

"Peki, düştüğü yumuşak toprak yahut kum, gübre falan mıydı?"

"Ne gezer, yakut taşıydı!"

"Ölmedi ha!"

"Ona bakan doktor öldü, o ölmedi."

"!?!?!?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

DAYI[1]

Onu görünce, insanın hatırına derhal metre, santim, arşın, hülasa ölçü gelir.

İki metre boy, bir metre omuzlar... Vücudunun diğer kısımlarını da böylece ölçebilirsiniz. Alt kapakları dışarıya devrilen kanlı gözleri insanı evvela bir parça yadırgatır fakat konuştukça açılır ve seversiniz.

Zavallı Dayı, daima dertlidir. Ne zaman tesadüf etseniz halinden şikâyet eder, bu ezelî derdi bir tek derttir.

Tesadüf ettiniz mi, merhabadan sonra anlatır:

"Arkadaş... Ben maf (mahv) olmuşum... Anladın mı maf olmuşum..."

"Geçmiş olsun."

"Sus... Yarama tuz ekme... Neresi geçtiyse! Ciğerime geçti, işledi... Yüz elli koyun bu! Elin herifi sahip çıktı... Yattı malın üzerine... Mahkemedeyiz, anladın mı? Mahkeme oluyoruz. Gemlik'ten buraya parayla gelinir. İstanbul burası... Su içsen para lazım. Bizde para nerde? Üste borç ettim de geldim. Beş paralar [param] yok... Anladın mı, arkadaş, ben maf olmuşum."

"Peki ama Gemlik'te ne işin var?"

1. *İkdam*, 18 Eylül 1928, sayı: 11281, s.6. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Orada emmim var, yatıp kalkıyorum, bende para ne gezer... Arkadaş, uyuyorsun, ben maf olmuşum!"

Tesadüf ettiğiniz vakit, akşamsa o daha dertlidir:

"Arkadaş... Gün karardı yine... Rakı vakti geldi, para yok ki içesin... Gördün mü, rakı bile içemiyorum... İnsanın burada canı rakı çekmez mi? Para var mı? Neyle içeceksin anladın mı, arkadaş ben maf olmuşum..."

Fakat parasızlıktan şikâyetine rağmen yol üstündeki külüstür meyhanelerden birine oturur, iç cebinden bir liralık çıkarır:

"Arkadaş... Bak, bunu yarın sabah vapur parası diye borç aldım... Onu yiyorum işte... Artık ben iflah olmam anladın mı? Ben maf olmuşum."

Şişeyi ısmarlar ısmarlamaz lirayı da toka eder:

"Al parayı... Düştükse de daha bütün bütüne ölmedik... O kadarlık rakı paramız var... Öyle de battık böyle de... Anladın mı, ben maf olmuşum..."

Birinci şişeyle ağzı kızıştı mı düşünceli, müterreddit bir hal alır:

"Arkadaş... Rakı yok mu, insanı maf eden hep bu... Yüz elli koyun da hep bu yüzden gitti... Bir kere ağzıma değdi ya, artık duramam... Cebimde emanet bir lira var, onu da yiyeceğim... Islanmışın yağmurdan pervası olmaz. Anladın mı arkadaş, ben maf olmuşum."

Cebinden usulca çıkardığı iki lirayı da garsona verir:

"Al parayı... Battı balık yan gider. Keyfimden içmiyorum, derdimden çekiyorum, unutayım diye, anladın mı, ben maf olmuşum."

İkinci şişe de miskü'l-hitam[1] olunca Dayı'yı tekrar durduğu yerde kıvranmalar alır:

"Arkadaş... Dertli adamı rakı tutmuyor... O kafalar-

1. Bir güzelliğin ardından gelen güzel koku. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

la iç, bana mısın demiyor... Bir arkadaşın siparişi vardı. Nereden olsa bir lira bulur, siparişini alırım... Bir kere baştankara vurduk... Anladın mı arkadaş, ben maf olmuşum..."

Eğer sabahleyin rast gelirseniz Dayı endişeli gibidir:

"İstanbul'a neyle ineceğim... Vapur parası yok... Yemek parası yok... Otel parası yok... Cigara parası yok... Rakı parası yok... Anladın mı arkadaş, ben maf olmuşum..."

Lakin o bunları söylemeyle beraber, cebinden bir miktar usulca çıkarılmak şartıyla bir lira çıkarır ve tütüncüye uzatır:

"Bir Yenice ver... Sigara da olmasa ört öleyim... Gam dağıtıyor... Ne yaparsın? Borç et, harç et alacaksın, tütünsüz olmaz... Anladın mı arkadaş, ben maf olmuşum..."

Cigara aldıktan sonra kalan parayla İstanbul'a geçecek sanırsınız, halbuki o kolunuza girer:

"Arkadaş... Gel şu gazinoya girelim. Ben akşamdan kalmayım, mahmurluk bozalım... Haydi, kırma beni... Zati derdim bana yetiyor, anladın mı arkadaş, ben maf olmuşum..."

Ve gazinoda ya birinden borç aldığı yahut sipariş için verilen lirayı birer birer hep aynı şikâyetle çıkararak harcar.

Bir gün birkaç arkadaş, "Dayı," dedik, "bir eğlence yapmak niyetindeyiz. Sen de gelir misin?"

Dayı birden köpürmüş, küplere binmişti:

"Arkadaş... Benimle eğleniyor musun? Ben hadımım diyorum sen çoluk çocuktan bahsediyorsun... Eğlenme kim, ben kim? Para yok anladın mı arkadaş, ben maf olmuşum..."

"Peki, peki... Kızma... Haydi bizdensin, çok söylenme, gel..."

Dayı hem yürüyor hem homurdanıyordu. Gittiği-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

mizde rakı masası başına geçince, yanındakine gizlice sordu:

"Arkadaş... Ne kadar masraf gidecek."

"Kırk, elli kâğıdın içinde..."

"Kırk mı elli mi?"

"En fazla elli... Ne olacak, esnaf işi..."

Dayı düşünceye varmıştı, hem içiyor hem de kendi kendine söyleniyordu. Dördüncü kadehteydi galiba, yanındakine, "Arkadaş... Böyle olmaz... Çorbada maydanozum olsun," dedi ve cebinden bir lira çıkarıp verdi. "Arkadaş... Al şu lirayı... Dayı daha ölmedi... İnsan bir kere maf olmasın... Yüz elli koyun gitti... Artık ben iflah olmam... Anladın mı arkadaş, ben maf olmuşum..."

Ve o gece, bir arkadaş dikkat etmiş, Dayı tam elli defa, elini cebine atmış ve usulca bir lira çıkarmış!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

HAVER BEY[1]

Çok nazik, çelebi bir zattır. Rast geldiği bir ahbaba güler yüzle el uzatır, aşırı iltifatlar eder. Zaten yüzü de sevimlidir. Endamlı olduğu için her ne giyse yaraşır, o da yakıştırmasını bilir.

Yalnız küçük bir kusuru vardır. Hoş, kusur da denmez, tuhaf bir itiyattır.[2] Konuşurken denizde kulaç atıyormuş yahut ip çekiyormuş gibi kollarını açar, gerer savurur, mütemadiyen oynatır.

Bir itiyadı da söze başlarken ve bitirirken bol bol yemin etmektir. Bu yeminleri muhatabını inandırmak için değil, sırf küçükten alışkın olduğu için tekrar eder. Yoksa onun sözüne inanmayan olur mu hiç? İnanmamak kimin elindedir ki!

Sizi görür görmez yaklaşır, kolunuza girer, havadan sudan bahsettikten sonra tatlı tarafından açılır:

"İnanır mısın? Tam dört gün dört gecedir içiyoruz... Ama hiç ara vermemek, durup dinlenmemek, uyumamak şartıyla... vallahi... billahi..."

"Çehrenizin rengi yerinde. Hiç uykusuza benzemiyorsunuz?"

1. *İkdam*, 12 Eylül 1928, sayı: 11275, s.6. (Y.N.)
2. Alışkanlık. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Haver Bey bilgiç bilgiç güler:

"Rakı, uykusuzluk bana yarar. Ötekileri sormuyorsun. Hepsi evde, sergi gibi yatıyor."

"Kimlerle beraberdiniz?"

"Celal vardı... Osman vardı... Dayı vardı... Arif vardı..."

Artık sayar, sayar ezkaza[1] bu sayılan zevattan birine rast gelir sorar da menfi[2] cevap alırsanız Haver Bey derhal durur, düşünür gibi süratle başını sallar:

"Tövbe... tövbe... Hatırımda yanlış kalmış... Evet, o yoktu... E birader, o kadar rakıya insanda kafa, beyin kalır mı?"

Daima işlerinin çokluğundan, meşguliyetinin mühimliğinden hem bahis hem şikâyet eder.

"Vallahi billahi... Şirkette tam sekiz kişinin işini görüyorum... Birader, yanıma iki muavin verdiler... Ellerinden iş gelmiyor. Onların yanlış yaptıkları muameleleri düzeltmek de ayrı dert. Vazgeçtim, müdüre çıktım, adam falan istemem, dedim. Şirkette akşam tatilinde herkes gider. Benim işim bitmez ki gideyim. Otur, çalış... Nihayet kapıcı gelir, yalvarır, 'Kapıları kapayacağım,' der. Biz de evrakı koltuğa sıkıştırır, caddeyi tutarız. Gündüz çalıştığın yetmiyormuş gibi gece yarılarına kadar da evde çalış. Buna can mı dayanır birader! Bıktım, istifa edeceğim. Fakat müdürün ricasına dayanamıyorum. Ben çıktım mı şirketin işleri duruverir. Vallahi, billahi... şirket top atar be!"

Bu kadar meşguliyetine rağmen onu hemen hemen her baloda, her müsamerede görürsünüz, sanırsınız ki sekiz kişinin işini gören ve istifasıyla şirkete top attıran o değildir, gelin hamamda kurnaya, düğünde zurnayadır.

Geçenlerde, bir adamın evinin eşyasından bahsedi-

1. Yanlışlıkla. (Y.N.)
2. Olumsuz. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yordu. Karşısına münasebetsiz biri oturmuş, ikide birde Haver Bey'in sözünü kesiyordu. Haver Bey, eşyaları methettikçe münasebetsiz herif, adam sende der gibi burun kıvırıyordu.

Haver Bey yine kemal-i hararetle anlatıyordu:

"Salonda bir ayna vardı, vallahi billahi, İstanbul'da bir eşi yoktur. Boyu buradan ta karşıki duvara kadar, eni de buradan sokak kapısına kadar."

Gösterdiği en ile boy, takribi olarak beş-on metreydi. Münasebetsiz adam gözlerini açtı:

"Haydi bu kadar büyük ayna olsun... Peki, bu aynayı hangi kapıdan içeri sokmuşlar!"

Haver Bey bermutat bilgiç bilgiç güler:

"İşte sen o kadar bilirsin... Aynayı ev yapılırken, çatı konmadan koymuşlar, anladın mı enayi dümbeleği!"

Haver Bey muhatabını zapt etmişti. Bu muvaffakiyet ona, bize, yeni bir hikâye anlatmak fırsatını kazandırmıştı:

"Evvelki sene mektebin son sınıfındayken hani bir ihtifal[1] olmuştu ya... İhtifale biz de iştirak etmiştik. Mektepte benden yüksek boyda, benim gibi eli kolu tutar adam nerde... Hepsi salata gibi şeyler... Mektebin bayrağını ben aldım, alayın önünde dimdik yürüyordum... İhtifalden dönerken mekteplerden biri nizamı bozup bizim mektebin önüne geçmek istemez mi? Bayrak elimde bir saldırdım... A! Baktım, öbür taraf azılı, kum gibi başıma üşüştüler... Baktım ki işin şakası yok... Bayrağı bizden bir arkadaşa pas ettiğim gibi kolları sıvadım, ya Allah deyip sılaya tutuştum. El oğlu bu, bakar mı adamın gözünün yaşına... Aman dedirmiyor vuruyor... Daha doğrusu vurmak için hamle ediyorlar... Yanlarıma yaklaşmaya bırakır mıyım? Fakat onlardan imdada gelen gelene... Etrafımda-

1. Anma töreni. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ki çember sıklaşıyor... Yaklaşanı yumruklarımla yere yıkıyorum ama yüz kişiye karşı durulur mu?"

Biraz evvel Haver Bey'den ağzının payını alan münasebetsiz herif, hâlâ uslanmamış olacak ki sordu:

"Arkanızı duvara falan dayamış mıydınız?"

"Ne duvarı? Kavga, bir dükkân camekânının önünde oluyordu."

"Camekân kırılmadı mı?"

"Yaklaştırır mıyım ki kırılsın?"

Münasebetsiz adam homurdanır gibi söylendi:

"Senin yaklaştırıp yaklaştırmadığını bilmem. Yüz kişi, yumruğa tokata hacet kalmadan seni tükürükle boğarlardı."

Haver Bey kahraman bir tavırla ayağa kalkmıştı, ellerini pantolonunun ceplerine soktu, münasebetsiz herifin karşısında dikildi, durdu:

"Sen o kadar bilirsin işte... Yüz kişi dedim değil mi? İnanmazsınız diye yüz kişi dedim. Yoksa üç yüz kişiydi... Vallahi billahi!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

PALAVRA HASAN[1]

Mutlaka şekil ve şemailini öğrenmek merakında mısınız? Müsaadenizle bunu yazmayayım. Yalnız şunu söyleyeyim ki Cenabıhak, hazâin-i lutf u kereminden[2] ona boy, vücut ihsan ederken hiç de bencil davranmamıştır. Onun vasf-ı mümeyyizi[3] bir tek kelimeyle hülasa olunabilir[4]: Avcıdır. Evet, avcıdır silah atar; rakıcıdır akşamları atar; palavracıdır kantin atar.[5]

Fakat çok can, çok sevimli, çok hoş bir adamdır. Söylediği söz batmaz, şakası çekilir, muhabbetine doyum olmaz.

Hayatta, daima nikbindir.[6] Hiçbir zaman, hiçbir şeye karşı bedbin olduğu, bitkin nazarla baktığı görülmemiştir. Her kazayı, felaketi, sükûn ve itidalle karşılar, hatta güler bile:

"İyi olur inşallah... İyi olur inşallah."

1. *İkdam*, 1 Teşrinievvel (Ekim) 1928, sayı: 11294, s.6. (Y.N.)
2. Allah'ın lütuf hazinesinden. (Y.N.)
3. Ayırıcı özellik. (Y.N.)
4. Özetlemek. (Y.N.)
5. Uydurmak. (Y.N.)
6. İyimser. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Ondaki nikbini[1] size de sirayet eder[2], gamınız dağılır, kasavetiniz gider, neşeniz yerine gelir.

Rakı içişi ömürdür; kavgasız, gürültüsüz, hırıltısız rakısını çeker. Bazen bira içer:

"Bıraktım rakıyı... Doktor söyledi, böbreklerime dokunuyormuş. Bana bütün içkiler dokunur ya..."

"Peki, içtiğin içki değil mi!"

"Bira be... Arpa suyu... böbrekleri temizliyor."

"Çok iyi."

Rakı içmemek hakkındaki azmi, kararı iki gün sonra değişiverir...

"Bira çok fena... İçebildiğin kadar.... Hamallık... Hem mideyi şişiriyor hem de böbrekleri bozuyor."

"Çok iyi... çok iyi..."

"Rakının verdiği keyif başka canım... Haydi şerefinize..."

En çok sevdiği şey avdır. Avcılığa olan zaafı hiçbir şeyde yoktur.

Bir av hikâyesi açıldı mı yanakları pembeleşir, heyecanı artar, canlanır:

"Eskiden hiç elimi titretmezdim. Bir mavzer tabancam vardı. Bakır meteliği atardım ve atmamla tabancayı çevirip vurmam bir olurdu. Tabancayla ama, laf değil... Benim nişancılığım yamandı alimallah. Mavzer tüfeğiyle yüz metreden yumurtayı vururdum... Bugün ölmedim daha, elim kolum tutar. Vaktiyle pehlivanlığımız da vardı, kispet giyer, el ense tutuşurdum. Alaturka pehlivanlığının daniskasını bilirim, ne diyorsun? Bir kurtkapanına getireyim, bir çapraz, bir kazkanadı[3]... Hey babam, gelsin, benim diyen pehlivan karşıma çıksın... Şişmanlık

1. İyimserlik. (Y.N.)
2. Bulaşmak. (Y.N.)
3. Güreş sporuna dair terimler. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

fena, yüreğim yağ bağlamış, az bir uğraşsam nefesim tutuluyor... Cigara da bizi bitiriyor ya... Şu pisi içmeyim diyorum diyorum bir türlü vazgeçemiyorum. Alışmışız bir kere... Rakıyı bir akşam, hepsi kolay... Cigarasız da rakının zevki gitmiyor..."

Bir mecliste yine avdan bahsediliyordu, o derhal atıldı:

"Nişancı olan silahı çevirdi mi vurmalı... Vuramadı da avı kaçırdı mı, artık bir daha ne ava çıkmalı ne de eline silah almalı... On altı-on yedi yaşında ya var ya da yoktum... Çıkmıştık bir gün bir tavşan avına... Elimde de bir kırma var ki vallah billah kız gibi... Tavşan konakladığı yere gidinceye kadar rastladığımız kuşları da vurmayı unutmuyorduk... Neyse efendim, nihayet gideceğimiz yer göründü. İlk görünecek tavşanı ben vurayım diye yüreğim öyle bir titriyor ki... Gözlerim dört açılmış, etrafa bakıyorum, sağı solu gözetlerken uzaktan bir tavşan gözüktü, tam silahı ona çevireceğim zaman bir de ne göreyim, yirmi adım önümden başka bir tavşan sıçramaz mı? Yirmi adım be... Kırmayı çevirirsin ona, tetikleri de."

Kolları yanına düşmüştü:

"Tetikledim ama tavşan sıçrayıp kaçtı... Vuramamıştım, silah elimden düştü, kanım oynadı, vallah billah, tam üç ay yatakta yattım... İşte ömrümde ilk ve son olarak kaçırdığım av budur."

Bir gün yine av hatıraları kabarmıştı, bol bol güldü:

"Şu avcılık çok tuhaftır be, avımın başına neler gelmez. Bir gün, ta sabahtan öğlene kadar, avlanmış, yorulmuştum. Birader öyle kuş düşüyor ki insan hangisini vuracağını şaşırıyor... Çok da yorulmuştum. Dinleneyim dedim, elimde de martin[1] var. Martinin namlusuna avu-

1. Bir tüfek modeli. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

cumu dayayarak dinleniyordum. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum, namluya dayadığım elimi bir şey itiyor. Silah dolu... Bir kertenkele atlar yahut bir çalıya takılır, tetik oynayabilir ya!"

Ayrı ayrı yüzlerimize baktı:

"Tam düşündüğüm gibi çıkmadı? Namluya dayadığım elimi kaldırdım, kurşun ok gibi havaya fırlamaz mı!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

SİVRİSİNEKLER KRALI[1]

Uzun fasulye sırığı gibi denilen bir boy; uzun, gırtlağı oynar bir bütün üstüne oturtulmuş parlak, yağlı saçlı, yüzünün hatları bozuk ve manasız bir baş. Daracık, ensiz uçları kemikli omuzlar, değnek kol ve bacaklar...

Bu boya, daha doğrusu bu iskelete... Dar bir elbise geçirin, Sivrisinekler Kralı gözünüzün önünde arzıendam eder.

Yapıştırma bıyıklarını bura bura, bastonunu sallayarak acele acele yürür.

Günün muhtelif saatlerinde, vapurda, tramvayda, sokakta, kahvede, İstanbul'da, Beyoğlu'nda ona tesadüf edebilirsiniz. Tam manasıyla çat burada, çat kapı arasındadır. Ancak uzun bacaklarıyla kaldırımları pergeller durur. Hülasa pek hamarattır.

Fakat bu mütemadi faaliyetin aslı esası nedir, ne içindir? Orası biraz karanlıktır. Kâh tapu idaresine uğrar kâh heyet-i ihtiyariyeyi arar. Bir ev sorarken, başka bir ev öğrenir, biriyle konuşurken öbürünün derdini dinler. Bütün faaliyet arasında ihmal etmediği, edemediği ve edemeyeceği iki şey vardır: rakı ile zamparalık.

1. *İkdam*, 3 Teşrinievvel (Ekim) 1928, sayı: 11296, s.6. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Rakı herkese bir tesir etmez. Kadeh dudağa değdi mi asalet damarları kabarır ve kadeh adetleri ziyadeleştikçe daha canlanır, ayaklanır. Nihayet şahlanır; o zaman zaptı kabil değildir. Gemiyi azıya alır:

"Evvelden de gördünüz, vaktiyle ben böyle miydim? Babamın atlı arabası vardı. Konağın içini bilmeyen, yalnız başına gezecek olsa kendini kaybeder, günlerce dolaşsa girdiği kapıyı bulamazdı. Ben sünnet olduğum zaman konağın arka bahçesine tamam yirmi beş çadır dikilmiş, yirmi beş sofra kurulmuştu. O kadar ekmek yenmiş ki fırında ekmek bittiği için mahalleli aç kalmış, şikâyete başlamışlar. Kimin evini soruyorsun? Çatanalar[1] tutardık da ay mehtabına çıkardık."

Bazen fazla neşelenirse elini şakağına koyup gazele başlar:

Ahım mı seni böyle perişan eden ey mah...
Dünyada ehl-i dil olmamak kadar noksan var mıdır?

O kendine has, ince telden keman akorduyla kaba zurna ahengine benzeyen muharrik[2] sesiyle gazel söylerken sustururlar. Gazelleri de müntehaptır[3] bilhassa kesik keremin[4] meftûnudur.

Kendinden rivayetine bakılırsa bu musiki merakı ona büyük pederinden kalmaymış.

İçeceği rakının miktarı kesesinin derece-i tahammülüne tabi değildir. Efendi gönlü ne kadar isterse o kadar içer. Keyfi olduktan sonra ince eleyip sık dokuyamaz. Arkadaşlar sağ olsun, der. Atışa devam eder.

1. Filika büyüklüğünde, islimle işleyen deniz teknesi. (Y.N.)
2. Yanık. (Y.N.)
3. Seçilmiş. (Y.N.)
4. Âşık Kerem'in ezgilerinde görülen yanık türkü dalı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Yanında arkadaşı olmazsa yanındaki masalardan ahbap tedariki onun için umûr-ı âdiyedendir[1]. Asilzadelik damarı tutmazsa o gecenin gıdası muayyendir[2]. Öyle ya, yüz yüzden utanır.

Fakat bazen itibarı taşırır, o vakit yol görünür, kös kös kalkar gider.

Zamparalığı da ömürdür. Gözüne kestirdiği yosmayı yakından takip eder. Nazik, tatlı sesiyle laf atar:

"Canım efendim, iltifata tenezzül buyrulmaz mı? O ahu kaşların, dil-harabımı[3] peruşan (perişan) etti."

Bir gece Çayır'ın[4] kalabalığı arasında o ava çıkmış, dişine göre piliç arıyordu, bir hayli dolaşmıştı. Bir ara çayırın ortasına karışıvermişti.

İriyarı bir adam, Sivrisinekler Kralı'nı yere yatırmış, eliyle ayağıyla, bastonuyla keçe silker gibi dövüyordu. Bu fasıl nihayet bitti. İriyarı adam yorulmuştu, kollarının, paçalarının tozlarını sildi. Üzgün, dayağı seyreden karısını koluna aldı, yürüdü.

Sivrisinekler Kralı bir müddet yarı baygın yatmıştı, ağır ağır yerinden kalktı, yerden bastonunu aldı, çayırın karşısındaki kahveye doğru gitti. Kahveci çırağına hiddetle bağırdı:

"Bir fırça getir."

Çırağın getirdiği fırçayla üstünün tozlarını silip temizledi, kaşları çatılmış, gözlerinden ateş saçılıyordu. Kıyafetine çekidüzen verdikten sonra, çayır tarafına baktı, yumruğunu salladı:

"Hergele... ben sana gösteririm."

Bir ordu yenecekmiş gibi heybet ve haşmetle bastonunu sallaya sallaya çayıra, yeni bir av aramaya çıktı!

1. Sıradan iş. (Y.N.)
2. Belli. (Y.N.)
3. Gönlü yıkılmış, gönlü kırılmış. (Y.N.)
4. Burada kastedilen muhtemelen Beykoz Çayırı'dır. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BİR ADA SEFASI

Mardik Efendi sağ eliyle sakalını tutmuş, gözlerini süzerek anlatıyordu:

"Kardeş, akıl dersen bize vergi... Nargilenin ateşine su mu döktüler? Yerin mi kurtlandı? Sankim orada ela gözlü yârim bekliyor! Bir kere esti mi bırak gayrı... Gece saat on... Sizden iyi olmasın iki arkadaş daha var... Motorla Kınalı'ya gidelim diye tutturduk... Artık bizi kim tutabilir ahbar?[2] Motoru iskelede bulduk. Sofrada içki, meze, ne varsa olduğu gibi motora naklettik..."

Keyifli keyifli gülmeye başladı:

"Tatlı bir imbat esiyor... Hava motor havası... Bir yandan içiyoruz, bir yandan da yol alıyoruz. Ada göründü, saat de bir olmuş... Kıyıya yanaştık, yanaştık ama hesapsız hareket bu kadar olur... Nerede oturacağız... Kıyak ay mehtabı olsa neyse! Kulübe kandili gibi kör kör yanan üç kandilli yıldız var, onların ışığında rakı içeceğiz? Şöyle etrafımıza bir baktık, dumanlı mahluk yok... Kurt kuş uykulu. Gecenin o saatinde uyanık adam kalır mı?"

Başını sallaya sallaya gülüyordu:

1. *Cumhuriyet*, 28 Eylül 1932, sayı: 3016, s.3. (Y.N.)

2. Ermenice ağabey anlamındaki *ağparig/ahparik* kelimesinin halk dilindeki kullanımı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"He, kalır... ama bizim gibi akıllısı kalır. Neyse uzatmayayım, biraz ileride bir kahve gördük... Bizim için mis gibi bir yer... Hemen yollandık. Kapı kapalı... Helbet, açık olacak değil ya! Pencereyi dışarıdan bir zorladım, kalktı; biz kahveye girdik... Serde asilzadelik var, nereye gitsek belli edeceğiz. Hemen kahvenin lambasını yaktık. Bardak çanak çıkardık. Sofrayı kurduk. Çok geçmedi, bir düdük öttü, bir düdük, bir düdük daha... Ben eyvah basıldık dedim. El âlemin dükkânını açar; babanın evi gibi yan gelir keyif çatar mısın? Ne ise, devriye, ehl-i hal insanlarmış! Öyle ya, ortada kırılmış yok, dökülmüş yok... Ne zararımız olursa öderiz... Bekçiye de bir tane [ikram] ettim; oh, gittiği yer dert görmesin dedi, yuvarladı. Ehl-i hal bekçiyi bulduk ya, cıvıtacağız muhakkak... Bir bakkal açtırdık, rakı buldurttuk... Değme keyfimize..."

Durdu, uzun uzun içini çekti:

"Şeytan dürtüyor kardeş... Kadıköy'ünden motor bulup Ada'yacak gelmişsin. Bir çatı altı bulmuş sığınmışsın... Sofrada da bir eksiklik yok. Allah'a şükür... Daha ne istersin artık.... Hayır... Bizim Ziya tutturdu, çamlığa doğru çıkalım... Çok yürümedik, ta tepede zoba gibi bir şey gözüme ilişti, 'O zobayı niçin oraya koymuşlar?' dedim, Ziya, 'Barometredir o, zoba değil,' dedi. Havanın harareti anlaşılır..."

İki eliyle yanaklarına vuruyordu:

"Bir yaşıma daha girdim *ahbar*... Bu, bende yoktu... Merak da ayrı bir illet, hastalık... İlle gidip yakından göreceğim... Çık çık bitmez, çık çık bitmez... Taşlar, çakıllar, kozalaklar, çam kuruları ayaklarımıza, paçalarımıza takılır, biz oralı değiliz... Gidip barometreyi anlayacağım... Çıktım, çıktım ama, bende de takat, mecal kalmadı... Barometreye sağından solundan baktım, nafile bana bir şey söylemiyor... İnerken yolu şaşırmışız, kümes gibi bir yere düşmeyelim mi? Bir teneke, tahta sandık gürül-

tüsü, bir tangırtı, bir kıyamet ki sorma... Yokuşun alt başında bekçi durmuş bakıyor... Akşamdan sabıkamız var ya, soruyor: Gene ne oldu? Ayağımıza boş tenekeler çarptı dedik. Turşu gibi kahveye geldik, bekçi de beraber... Yorgunluk almak için birer tane çektik... Bekçiye sordum: 'O tepedeki zoba ne işe yarar?' Bekçi durdu, başını salladı: 'Ha,' dedi. 'Baronun metrosudur o... Bizim adanın havasını tebdil eder[1].'"

Ellerini dizine dayamıştı:

"Hep birbirimize bakıyorduk... Anlaşılan bekçide cevher var... 'Sonra?' dedik. Açıldı... 'Baronun metrosu adanın havasını tebdil eder. Hava soğuk mu sıcak mı, onun derecesini gösterir?'"

Mardik Efendi eliyle tutarak karşısındakileri süzdü:

"Dedim ya, bekçide cevher var... Sorduk: 'Havanın derecesini mi gösterir?' 'Evet beyim,' dedi. 'Bizim adanın derecesi doksan sekizdir...' Haydi, ayıkla pirincin taşını..."

Dinleyenlerden biri sordu:

"Peki ama bu kadar gürültü oluyor, vakit de sabaha yaklaşıyor. Kahveci nerede? Geldiği zaman da herhalde sizi pek güler yüzle karşılamamıştır zannederim!"

Çık dışarı, git işine der gibi kolunu savurdu:

"Sen o kadar bilirsin... Kahveci geldi... Biz pencereleri fora etmiş içeride oturuyoruz, o, kapıyı dışarıdan anahtarla açtı... Şöyle gözucuyla hepimize baktı. Betelenmenin[2] sırası değil, biz ondan kalabalığız. Ama kahvenin halini sormayın... Ortada büyük lamba maş maş yanıyor. Mangalda köfte, pirzola ızgara ediliyor. Barba'da surat bir karış, Urumca içinden okuyor... Zabah zabah kalaylanmak bu kadar olur! Ben hiç tınmıyorum. 'Bar-

1 Değiştirmek. (Y.N.)

2. Karşı gelmek, dikleşmek, kafa tutmak. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ba,' dedim, 'bana şekeri bol bir kahve yap!' Yan yan baktı, 'Peki,' dedi. Ocağın başına geçti, iki dakika sonra bir fırlayış fırladı, 'Bu lamba iyi yanmıyor paşamo, size lüküs yakayım,' dedi. Benzini fazla kaçırdı, az kalsın dükkânı yakmıyor muydu?"

"Barba'ya birdenbire ne oldu böyle?"

Mardik Efendi kıs kıs gülüyordu. "Ocaktaki kahve kutusunun içine iki, şeker kutusunun içine de iki lira koymuştum! *Asgısar*?[1]"

1. Ermenice "Anladın mı?" anlamında bir soru olup aslı *hasgısar*'dır. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM